

Моніторинг поширеності ВІЛ-інфекції/СНІД серед населення Львівської області за 2008-2012 роки

Потьомкіна Г. О.¹, Пушкарьова О. В.², Паробецька І. М.¹

¹ Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

² Головне Управління Держсанепідслужби у Львівській області

Анотація: Досліджена динаміка поширення ВІЛ-інфекції за останні три роки серед населення Львівської області показала зниження захворюваності на 20,3%. Серед шляхів інфікування домінував статевий та парентеральний через введення наркотиків. ВІЛ-інфекція найбільш поширена у віковій групі 25-49 років. Найбільш поширена СНІД-індикаторна хвороба – туберкульоз і токсоплазмоз нервової системи. Доведена доцільність превентивних заходів щодо зміни поведінки і способу життя осіб, які складають групи ризику.

Ключові слова: моніторинг, епідемія ВІЛ-інфекції/СНІДу, шляхи інфікування, профілактика

Monitoring AIDS wśród populacji Lwowa w czasach 2008- 2012

Potomkina H. O.¹, Puskariowa O. V.², Parobeczka I. M.¹

¹ Narodowy Lwowski Uniwersytet Medyczny im. Danyła Halickiego

² Generalna Dyrekcja Narodowej Epidemiologii we Lwowie, Lwów

Streszczenie: Ostatnie trzy lata dynamicznej ekspansji wirusa HIV we Lwowie wykazały obniżoną zachorowalność u 20.3% populacji. Najpopularniejszą drogę infekcji wirusem HIV stanowią stosunki seksualne i narkomania. Wirus HIV przeważa w grupie wiekowej pomiędzy 25 a 49 rokiem życia. Najbardziej powszechnymi chorobami towarzyszącymi chorobie AIDS są gruźlica i toksoplazmoza układu nerwowego. Profilaktyka wirusa HIV odnosi się do praktyki stosowanej zapobiegawczo przeciw rozprzestrzenianiu się HIV/AIDS wśród osób stanowiących największą grupę ryzyka.

Słowa kluczowe: monitoring, epidemia HIV/AIDS, drogi infekcji, zapobieganie

Monitoring of the AIDS prevalence among the population of Lviv region during 2008-2012

Potomkina H. O.¹, Puskaryova O. V.², Parobetska I. M.¹

¹ Danylo Halytsky Lviv national medical university

² General Directorate of the State Epidemiology in Lviv region, Lviv

Summary: In the past three years the dynamic of HIV infection in Lviv region showed the decrease of morbidity by 20.3% in the population. The most common ways that people become infected with HIV were through sexual intercourse and through injecting drugs. HIV is most prevalent in the age group between 25-49 years. The most common AIDS-indicating disease are tuberculosis and toxoplasmosis of the nervous system. HIV prevention refers to practices done to prevent the spread of HIV/AIDS between people most at risk.

Keywords: monitoring, epidemic of HIV/AIDS, ways of infection, prevention

Епідемію ВІЛ-інфекції та СНІДу за кількістю жертв і за збитками, які вона завдає суспільству, можна поставити поряд з двома світовими війнами. За офіційною статистикою, в Україні зареєстровано більше 220 тис. випадків ВІЛ-інфекції. Хоча вперше в 2012 році темпи приросту інфікування вірусом імунodefіциту людини (ВІЛ) в Україні сповільнилися, про стабілізацію ситуації говорити поки що рано. За останні 5 років удвічі зменшилася кількість нових випадків ВІЛ-інфікованих саме завдяки тому, що в Україні впроваджуються різні профілактичні програми, такі як терапія, ресоціалізація наркозалежних, обмін шприців, а також проводиться активна інформаційна робота з групами ризику.

Метою нашої роботи було встановлення динаміки поширення ВІЛ-інфекції за останні три роки серед населення Львівської області. Для дослідження були використані статистично оформлені результати сероепідеміологічного моніторингу.

Розвиток епідемії ВІЛ-інфекції/СНІДу в Львівській області мала такі ж закономірності, як в цілому в Україні. За 2012 рік вперше в житті діагноз ВІЛ-інфекція був встановлений 393 особам (проти 493 осіб за 2011 рік; 479 осіб у 2010 році і 462 осіб за 2009 рік), в тому числі в стадії СНІДу – 165 (проти 193 осіб за 2011 рік; 153 осіб за 2010 рік і 118 за 2009 рік). Захворюваність на ВІЛ-інфекцію знизилася на 20,3% (в попередні роки, навпаки, зростала: у 2011/2010 роках на + 2,8%; 2010/2009 роках на +3,7%). Серед шляхів інфікування ВІЛ домінував статевий, в більшості випадків гетеросексуальний – 171 випадок або 43,5% (у 2011 році – 35,3%; 2010 році – 31,1%; 2009 році – 30,1%; 2008 році – 28,6%). Парентеральний шлях через введення наркотичних речовин ін'єкційним шляхом спостерігався в 138 випадків або 35,1% проти 43,8% за 2011 рік, 43,4% за 2010 рік, 55,0% за 2009 рік і 49,2% за 2008 рік. У 2012 році інфікованість серед осіб, які вживають наркотичні речовини ін'єкційним шляхом порівняно з минулими роками значно знизилася і становила 10,0% (проти 18,5% у 2010 р., 12,3% у 2011 р.). Причиною цього може бути збільшення частки наркоманів, які споживають наркотичні речовини в таблетованому вигляді. Однак, незважаючи на зменшення частки інфікування через введення наркотичних речовин ін'єкційним шляхом, у 2012 році вперше в житті був встановлений діагноз ВІЛ/СНІДу 61,2% осіб (при 49,7% у 2011 році; 59,5% у 2010 році; 69,5% у 2009 році). Це вказує на те, що наркомани, знаючи про свої ризиковані форми поведінки, звертаються в заклади охорони здоров'я і проходять тестування лише тоді, коли з'являються клінічні ознаки захворювання.

У 2012 році взято на облік 84 дитини, які народилися від ВІЛ-інфікованих матерів або 21,4% від усіх вперше зареєстрованих випадків ВІЛ-інфекції (у 2011 році – 20,5%; в 2010р. 21,3%, у 2009р. – 12,5% і у 2008 р. – 20,3% від числа всіх випадків).

Загалом зросла частка статевого шляху передачі: з 28,6% у 2008 році, 30,1% у 2009 році, 31,1% за 2010 рік, 35,3% за 2011 рік до 43,5% за 2012 рік. Стабільним (в межах 30-35%) протягом періоду моніторингу залишалося число ВІЛ-інфікованих жінок, в т.ч. у віці 15 років.

Віковий аналіз ВІЛ-інфікованих осіб вказує на те, що ця інфекція вражає найбільш працездатні та репродуктивно активні вікові групи населення (25-49 років), частка яких складає 79% (у 2011 році – 86,2%; у 2010 році – 79,0%). Якщо у віковій групі 15-24 роки в 2012 році переважав статевий шлях передачі – 72%, що в 2,6 рази був більшим, ніж парентеральний, то у віковій групі 25-39 років частка статевого шляху передачі інфекції вірогідно не відрізнялася від частки парентерального, в т.ч. серед осіб, які вживають наркотики парентеральним шляхом (відповідно 47% і 53%). Натомість, у 2010 році відповідно частка статевого шляху інфікування була в 2 рази більшою, ніж парентерального. У 2012 році зареєстрований один нових випадок ВІЛ-інфекції у вагітної дівчини-підлітка 16-ти років (в 2011 році жодного; у 2010 році – 3 випадки).

Епідемія ВІЛ-інфекції/СНІДу на теренах Львівщини поширена нерівномірно. Загалом, показник поширеності ВІЛ-інфекції становить 87,9 на 100 тис. населення, а в м. Бориславі, м. Червонограді, м. Львові цей показник перевищує середній по області приблизно в 2 рази, завдяки лідерству цих міст щодо ін'єкційного вживання наркотиків. Найбільш поширеною СНІД-індикаторною інфекцією в хворих на СНІД залишається СНІД-асоційований туберкульоз, який був діагностований у 165 осіб (легеневий – 36%, позалегеневий – 64%) та найчастіше ставав причиною смерті (58%). На другому місці за причиною смерті хворих був токсоплазмоз центральної нервової системи (21%) і пневмоцистна пневмонія (6% випадків).

Таким чином, епідемія ВІЛ-інфекції у Львівській області до цього часу сконцентрована в групах найбільш високого ризику інфікування ВІЛ. Використання зараженого ін'єкційного інструментарію залишається одним з основних факторів ризику інфікування ВІЛ. Практикою доведені доцільність, корисність і виправданість саме превентивних заходів та дій на попередження поширення ВІЛ, які скеровані на зміну поведінки і способу життя людей.